

EŻAMIJIET ANNWALI TA' L-ISKEJJEL SEKONDARJI 2006

Taqsimata ta' l-Assessjar Edukattiv – Diviżjoni ta' l-Edukazzjoni

IT-TIENI KLASSI

MALTI

HIN: Saghtejn

Isem: _____

ISTRUZZJONIJIET LILL-ISTUDENTI:

1. Wiegeb il-mistoqsijiet kollha kif mitlub/a.
2. Ortografija, punteggjatura, sintassi, ideat u prezentazzjoni tajbin jghinuk biex tikseb rizultati aħjar.

GHALL-UŻU TA' L-GHALLIEMA

SKEMA TA' MARKI

Mistoqsija	A	B	Ċ	D	E	F (i)	F (ii)	Ġ	Total
Marki	9	30	4	5	8	10	14	20	100
Marki ta' l-istudent/a									

KUMMENTI

A. SILTA GHALL-ISTHARRIĠ

Aqra sewwa s-silta u wieġeb il-mistoqsijiet:

L-ILMA

Hadd u xejn ma jgħix mingħajr ilma. Dan jiġi mix-xita li tinzel mis-shab. In-nuqqas ta' xita johloq biċċa wġiġh ta' ras għal kulhadd. Biex nagħmlu tajjeb għal dan in-nuqqas, l-ilma jiġi ppumpjat minn taħt l-art, la f'Malta m'għandniex xmajjar u għadajjar biex niehdu l-ilma minnhom. (par. 1)

L-ilma tax-xita jagħmel dan iċ-ċiklu: ix-xemx issaħħan l-ilma, li meta jishon isir fwar u jibda tiela' 'l fuq mill-baħar, mix-xmajjar, mill-għadajjar u anke mill-hwejjeġ li nonxru barra. Dan il-fwar, li jkun ilma safi, jitla' 'l fuq u jifforma s-shab. Meta l-arja tiksah, is-shab jibda jitqal u meta l-arja kiesha tiltaqa' ma' arja shuna, jiġi l-maltemp u l-maltemp inizzel ix-xita mis-shab. (par. 2)

L-ilma tax-xita jkun nadif jekk huwa u niezel ma jiltaqax ma' tniġġis fl-arja. L-ilma li jinzel fuq l-art jista' b'xi mod jingabar, iżda dak li jinzel fil-baħar jintilef kollu. Dak li jinzel fuq il-bjut jgħaddi mill-katusi għal ġol-bjar u hija hasra li bosta djar huma mingħajr bjar. (par. 3)

L-ilma tax-xita jibqa' niezel taħt l-art fejn jiġu fformati bjar naturali u mbaġhad jiġi ppumpjat għax-xorb u għat-tisqija. Minhabba li l-gzejjer tagħna neqsin mix-xita, ikollna nduru lejn l-ilma tal-bjar ta' taħt l-art. M'għandniex niddejqu bix-xita għax bis-saħħa tagħha s-sigar tat-toroq u l-pjanti tal-widien jitnaddfu u jiehdu r-ruħ. It-toroq u l-bini jinhaslu mit-trabijiet, l-art tiffriška mis-shana qawwija tax-xemx tas-sajf u l-arja tiffriška wkoll. (par. 4)

Għalhekk tajjeb li nibzghu għall-ilma. Tassew tal-biki meta tinfaqa' kannha fi triq u tara hafna ilma tajjeb jintilef fix-xejn. Inkella tara min iqabbad il-pajp biex jaħsel il-karozza u jaħli hafna ilma. Lanqas m'għandna nsaqu l-qsari bil-pajp, imma għandna nimlew barmil u nsaquhom bil-bott. Anke vit iqattar għandu jiġi rranġat mill-ewwel għax kull qatra tgħodd. (par. 5)

(addattament minn kitba ta' *Mary Anne Portelli*)

A. FEHIM IT-TEST

(9 marki)

1. Għaliex f'Malta l-ilma jrid jiġi ppumpjat minn taħt l-art? (par. 1)

_____ (1)

2. X'jiġrilu l-ilma meta jishon? (par. 2)

_____ (1)

3. X'jiġri meta l-arja kiesha tiltaqa' ma' arja shuna? (par. 2)

_____ (1)

4. Meta ma jibqax nadif l-ilma tax-xita? (par. 3)

_____ (1)

5. Xi jsir mill-ilma li jinżel fuq il-bjut? (par. 3)

_____ (1)

6. Semmi żewġ vantaġġi tax-xita. (par. 4)

a. _____

b. _____ (2)

7. Semmi żewġ affarijiet mis-silta li għandna nagħmlu biex niffrankaw l-ilma. (par.5)

a. _____

b. _____ (2)

B. GHARFIEN IL-LINGWA

(30 marka)

(i) ANALIŻI TESTWALI

1. *l-ilma, li meta jishon isir fwar (par. 2)*

Il-kelma **li** qiegħda tirreferi għall-_____ (1)

2. *taħt l-art fejn (par. 4)*

Il-kelma **fejn** turi

żmien post raġuni (1)

3. *ikollna nduru lejn l-ilma tal-bjar (par. 4)*

ikollna nduru tfisser

nagħmlu dawra nużaw innaddfu (1)

4. *u nsaqquhom bil-bott (par. 5)*

Għalxiex qiegħed jirreferi l-pronom meħmuż **hom** fil-kelma **nsaqquhom**?

_____ (1)

(ii) LESSIKU / VOKABULARJU

Mis-silta sib kliem jew espressjonijiet li jfissru l-istess bħal:

1. inkwiet (par. 1) _____

2. inpattu (par. 1) _____

3. temp ħażin (par. 2) _____

4. jinħela (par. 5) _____ (4)

(iii) SINTASSI / SENTENZI

1. Ikteb is-sentenza mod ieħor mingħajr ma tibdel it-tifsira.
Lanqas m'għandna nsaqqu l-qsari bil-pajp imma għandna nimlew barmil u nsaqquhom bil-bott.
Meta nsaqqu l-aħjar li _____
_____ (2)

2. Għaqqad dawn iż-żewġ sentenzi mingħajr ma tuża l-kelma **u**.
Hadd u xejn ma jgħix mingħajr ilma. Dan jiġi mix-xita li tinżel mis-šhab.
_____
_____ (2)

(iv) GRAMMATIKA U MORFOLOĠIJA

a. Imla skond kif mitlub.

1.	Marija _____ kuljum dawra bil-kelb.	L-imperfett ta' hareġ .
2.	It-tfal _____ għal kollox.	Il-perfett ta' haseb .
3.	John _____ jiekol aktar.	In-negattiv ta' ried .
4.	“ _____,” qalet l-omm lil Chiara.	L-imperattiv singular ta' siket .
5.	Il-lum trid _____.	Verb miz-zokk morfemiku kompet .
6.	Tajjeb li int _____ f'ħaddieħor.	Verb mill-għerq h-s-b .

(6)

b. Il-Kunsill Lokali tar-raħal ħareġ dan l-avviż. Aghżel minn dawn t'hawn taħt biex timla l-vojt:
min, minn, għal, għar-, fi, ta', fid-, ta.

Se ssir ħarġa _____ residenti _____ Hal Farruġ.

META: nhar il-Hadd 6 ta' Lulju.

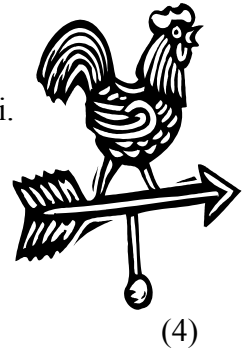
TLUQ: _____ disġha ta' fil-għodu _____ hdejn il-knisja parrokkjali.

LURA: fis-sebġha ta' fil-għaxija. (4)

ċ. Ikteb kliem flok numri biex ikollna r-rapport tat-temp għal-lum.

It-temp għal-lum se jkun xemxi iżda hemm ċans ta' xi ħalba xita f'xi nħawi.

L-oghla temperatura se tkun ta' (20) _____ grad. Matul il-lejl it-temperatura mistennija tinzel għal (14) _____ grad. Xita f'dawn l-aħħar (24) _____ siegħa kellna (3) _____ millimetri.

d. Ehmeż il-pronom skond kif għandek fil-parentesi.

(In-nanna tiegħi) _____ tghix (ma' + na) _____. (Il-moħħ tagħha) _____ dejjem dwar x'ser nieklu. Kuljum toħroġ (tixtri lilna) _____ fitit helu. (4)

Ċ. L-ASPETT SIMBOLIKU FL-ISFOND LINGWISTIKU POPOLARI (4 marki)

a. Komplidawn l-idjomi.

1. ħalib ommu fi _____.
2. mietet fuq _____.

b. Irranga dawn il-qwiel.

1. l-għamjin b'għajn Min sultan wahda fost hu.
_____
2. johroġ self jibki Is- jidhol jidhak u.
_____ (2)

D. HILJET FIL-MALTI KOMUNIKATTIV (5 marki)

Int taf tnejn min-nies li huma opposti fid-dehra, fl-imgiba u fil-karattru. Ikteb ħames aġġettivi jew frazijiet għal kull wieħed/wahda biex turi d-differenzi ta' bejniethom.

Persuna <i>A</i>	Persuna <i>B</i>

E. TIFTIX/TRAWWIM KULTURALI - SEHEM IL-MALTI FIL-KULTURA (8 marki)

Ikteb madwar 50 kelma dwar wiehed/wahda mill-personaġġi li studjajt dwaru/ha din is-sena u dwar ix-xoghol tieghu/taghha.

F. (i) LETTERATURA – POEŻIJA: NADRIET 2 (10 marki)

a. **IT-TOKKI TAL-PATERNOSTER** *ta' Achille Mizzi*

Fejn hu l-Paternoster,
nann...?
u l-kafè fl-istanjata
jgħanni
is-sħana tal-friex
irdussat?
Fejn hu l-Paternoster
li jgerrex
bis-setgħat
tal-kampnari mirjieħa
l-għefiered
li jhufu
fid-dalma tal-lejl?

1. Il-Paternoster jindaqq:
filgħodu kmieni f'nofsinhar filgħaxija (1)
2. Lil min qiegħed jindirizza l-poeta? _____ (1)
3. Xi jkeççi l-Paternoster? _____ (1)
4. Mis-silta sib personifikazzjoni _____ (1)
5. Il-poeta qiegħed juża l-vers _____ (1)

b. AKTAR NADRIET POETIĊI

Aghzel poezija minn t'hawn taht u f'madwar 30 kelma ghid ghaliex toghgbok.

Fil-Menqa – Ġorġ Peresso; *Lejl tat-Tfulija* – Ġorġ Borg; *Settembru* – Wallace Ph. Gulia; *Il-Hajtas-Sejjieħ* – Rena Balzan; *Sjesta Maltija* – Kilin; *Univers Ieħor* – Dun Karm; *Ġunju* – Dun Karm; *Marsaxlokk* – Charles Flores

L-isem tal-poezija: _____ ta' _____.

Din il-poezija toghgbni ghax _____
_____
_____
_____
_____ (5)

(ii) PROŻA (14-il marka)

a. Holm tal-Milied? – Trevor Żahra (Ikteb madwar 60 kelma)

Ghaliex Liza kienet tgħix f'istitut tas-sorijiet? X'kien ġralhom il-ġenituri tagħha? Kif ħassitha Liza meta fl-istitut ġabu tarbija ġdida?

JEW

Fil-ħolma, Leli u x-xiħ marru jaraw lil Betti li kienet marida. Ikteb dwar iż-zjara li għamlu liz-zija Ċens u dwar l-ikla li għamlu għandhom nhar il-Milied.

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____ (8)

b. Nies bla Sabar - Temi Zammit

1. Fl-istorja *Ferha Bla Temma* kemm wirtet flus Vitorin minghand iz-ziju Pawl?

_____ (1)

Minn Nies bla Sabar ta' Temi Zammit

2. Biex rama missier Franswà meta mar l-Argiel?

_____ (1)

3. Ta' liema nazzjonalità kienu l-aħwa *Kalamanos* fl-istorja *Nies Bla Sabar*?

_____ (1)

4. Semmi żewġ xogħlijiet li kienet tagħmel Pina.

_____ (1)

5. X'ried is-Sur Nin fl-istorja *Biežla u Ghaqlija*?

_____ (1)

6. Fl-istorja *Iż-Żewġ Seksieka* x'kienet l-aħħar xewqa li riedet taqta' Karmelina dak in-nhar tat-tieg tagħha?

_____ (1)

Ġ. KOMPONIMENT

(20 marka)

Aghżel **WIEHED** minn dawn u fuq karta separata iktib madwar 200 kelma.

1. Is-sugġett favorit tiegħi fl-iskola.
2. Il-kompjuter: xi jfisser għalija.
3. Meta nittawwal mit-tieqa tal-kamra tiegħi.
4. Film tad-daħk.
5. Djalogu bejn ix-xemx u x-xita.